

Preambule

Dění v lidské společnosti je možno rozdělit do třech skupin, prostorů, světů. Každý z nás má svůj soukromý svět, většina z nás je ekonomicky aktivní a činí tak ve světě ekonomickém. Žijeme také ve světě veřejném, ve státě, kraji, městě, vesnici.

Správa veřejného světa se po tisíciletí vyvíjela řízena zvykovými nebo psanými pravidly. Na konci osmnáctého století se zrodil model novodobé demokracie, který se postupem času promítl do pravidel řízení mnoha států.

Model geniálně formulovaný v ústavě USA je nutno změnit, na ramenou obrů je třeba postavit budovu pravidel nové rovné demokracie pro všechny. To proto, že za uplynulých dvě stě let se svět změnil. Změnil se i člověk.

Stávající pravidla řízení veřejného světa selhávají především kvůli násobně vyšší ekonomické aktivitě a nebyvalé moci ekonomických subjektů. Ale ani samostatnější, vzdělanější lidé s dostatkem rychlých informací o dění kolem sebe, se už nechtějí spokojit s pasivní možností ovlivňovat svůj svět jen občas skrze volební právo. Chtějí rozhodovat průběžně.

Moc subjektů vzniklých v ekonomickém světě vzrostla natolik, že si osobují práva vládnout, ať už přímo či nepřímo i ve světě veřejném, který právem náleží pouze lidským bytostem. Nedojde-li ke změně pravidel, hrozí v budoucnosti konflikt, který by mohl vážně ohrozit nás i příští generace.

Perspektivní cestou je změna způsobu řízení veřejného světa a nastolení definovaných pravidel spolupráce se světem ekonomiky.

Demokracie osmnáctého století nemohla ve svých pravidlech plně akcentovat rovný lidský přístup k rozhodování o věcech veřejných. Nebyly k tomu společenské a ekonomické podmínky. Vláda elity kontrolovaná veřejným míněním byla jediným možným kompromisem. Dnešní doba je jiná, dnešní lidé jsou jiní. Každý dospělý člověk, bez ohledu na rasu, původ, vzdělání a majetek, musí mít při rozhodování o řízení státu, regionu a obce stejné, rovné právo. Rovnost těchto práv lidské důstojnosti musí být nejen zaručena, musí být také kontrolována a vymáhána. Lidské právo nesmí být snižováno, potlačováno či nahrazováno vůlí jiných lidí nebo nelidských subjektů.

Instituce veřejného světa představují složitou spleť procesů, zájmů a tlaků, které generují krizové situace vyžadující si operativní řešení. Jejich řízení není možné bez existence hierarchie práv a povinností. Jakkoli je nutno ctít kolektivní způsob rozhodování občanů jako nejvyšší prioritu, nelze ho uplatnit vždy.

Řízení veřejného světa proto musí být založeno na třech principech – vůli lidí, aktivitě jejich volených zástupců a práci odborníků. Jmenovaných, úkolovaných a kontrolovaných. V této hierarchii představují volení zástupci kritický článek, neboť bývají nejčastěji ovlivněni jinými faktory než vůlí svých voličů. Jejich volbě a odvolávání jakož i kontrole zákonnosti jejich chování je třeba věnovat mimořádnou pozornost.

Princip rovnosti lidí, který je zásadní podmínkou spravedlivého řízení věcí veřejných není a nemůže být principem, který se řídí ekonomika. Ekonomika vyžaduje rozhodování vztahované k trhu, kapitálu a vlastnickým vztahům. To si vynucuje hierarchické uspořádání vnitřních i vnějších struktur a respektování vztahů podřízenosti a nadřízenosti.

Principy fungování ekonomického světa jsou odlišné od principů řízení veřejného světa a vždy potlačují demokracii. Svoboda lidí podnikat podle vlastní vůle a vlastnit majetek je však neodvolatelná. Ekonomické subjekty proto mají právo spravovat své záležitosti. Musí být však jasně stanoveno, že veřejný svět a jeho zákonodárná moc, mají nezadatelné právo určovat pravidla v rámci kterých se musí ekonomika pohybovat.

Je v zájmu všech společnosti, aby veřejný a ekonomický svět koexistovaly a spolupracovaly. Jejich vztahy však nemohou být živelné, protože síla a moc ekonomických subjektů je tak velká, že jsou s to neodvolatelně si svět veřejný podmanit. Aby bylo možno pro koexistenci a spolupráci definovat jasná pravidla, musí být v obou světech ustanoveny orgány odpovědné a oprávněné k jednání a dohodám. Stát a samosprávné orgány regionů a obcí musí v rámci obsluhy svých klientů – občanů i podnikatelských subjektů- vykonávat podnikatelskou činnost. Využívají služeb nestátních podnikatelských subjektů, případně přímo podnikají v subjektech zcela nebo částečně vlastněných státem či samosprávami. Vykonávání těchto úkolů musí od určité svěřeno profesionálům pracujícím na smluvním základě. Volení zástupci mohou jen rámcově určovat strategické cíle jejich aktivit.

Moc zákonodárná

Občané

Moc zákonodárná ve státě a jeho regionech i obcích je přednostně vykonávána přímo občany v referendech. Pokud tomu tak není, je vykonávána poslanci Sněmovny či poslanci Krajských rad nebo Rad obcí. Specifická část zákonodárné moci týkající se výhradně podnikatelských subjektů je delegována na Obchodní komoru.

Referenda o zákonech a dalších pravidlech, kterými se řídí chod státu, regionu či obce jsou organizována na celostátní, krajské či obecní úrovni. Na celostátní úrovni může být v jednom roce uspořádáno nejvíce deset referend. Na krajské úrovni může být ročně uspořádáno nejvíce šest referend. Počet referend na obecní úrovni není omezen.

V referendu mohou být položeny nejvýše tři otázky vyžadující odpovědi typu ano - ne. Občan může kladně nebo záporně odpovědět na jednu, dvě nebo tři otázky. K započtení účasti v referendu stačí odpovědět na jednu otázku. Výsledky referenda jsou platné pokud se ho účastní více než 50 % oprávněných občanů a pokud se pro jednu z alternativ vyjádřilo více než 55 % hlasujících.

O ústavních zákonech a o rozpočtu (státu, regionu i obcí) se vždy rozhoduje v referendu. Dále se v referendech rozhoduje o zákonech, u kterých si to vyžádá Senát, občanská iniciativa, nebo které k referendu předloží Sněmovna, Krajská rada nebo Rada obce.

V referendech občané hlasují o zákonech, jejichž návrhy předkládá Sněmovna (případně po úpravách Senátem) a dále o návrzích zákonů, které jsou jim předkládány na základě občanských iniciativ.

Občanská iniciativa musí k návrhu zákona k referendu předložit ne méně než 200 000 podpisů občanů, kteří vyžadují aby bylo referendum na úrovni státu uskutečněno. Pro krajská a obecní referenda je třeba takový počet podpisů, který odpovídá 5 % z počtu oprávněných občanů

Referendum ani ostatní orgány zákonodárné moci nemohou odstranit z ústavy Listinu základních práv a ustanovení o vyrovnaných rozpočtech.

Sněmovna

Sněmovna má dvě stě poslanců. Poslanci jsou voleni ve svých volebních obvodech jednokolově a většinově. V každém obvodě jsou voleni dva poslanci. Poslanec, který získá nejvíc hlasů zasedá ve Sněmovně a v příslušné Krajské radě, poslanec druhý v pořadí zasedá v Krajské radě a je zástupcem a náhradníkem poslance Sněmovny. Poslanci jsou voleni na období čtyř let, Sněmovna a Krajské rady se obnovují jednorázově.

Poslanci Sněmovny navrhují a projednávají předlohy zákonů a dalších pravidel, kterými se řídí chod státu. V určených případech a v dalších případech kdy tak uznají za vhodné předkládají návrhy zákonů ke schválení občanům v referendu. Ostatní předlohy zákonů a dalších pravidel předkládají Senátu, který rozhodne, zda budou schvalovány Sněmovnou nebo v referendu.

Poslanec je odvolatelný voliči svého volebního obvodu, pokud v hlasování k tomu určeném se pro odvolání vysloví větší počet voličů než jakým byl zvolen. K vyvolání hlasování o odvolání je nutná žádost, opatřená ověřenými podpisy více než třech tisíc voličů příslušného volebního obvodu. V případě odvolání poslance ho ve funkci nahradí poslanec zvolený jako druhý v pořadí.

Poslanec je trestně odpovědný s tím, že jeho přestupky jsou posuzovány stejně jako u jiných občanů. Trestní řízení poslanců ve funkci (a pět let po ukončení funkce) vyžaduje souhlas Senátu.

Poslanci se ve svém rozhodování řídí pouze vlastními názory a názory občanů svého volebního obvodu. Ostatní fyzické a právnické osoby mohou ovlivňovat poslance pouze veřejně prostřednictvím médií, žádostí, petic a prohlášení. Lobování je zakázáno. Zástupci společenských organizací (stran, hnutí, spolků a dalších) mohou poslance ovlivňovat také na veřejných jednáních k tomu účelu Sněmovnou organizovaných.

Ekonomické subjekty mohou poslance ovlivňovat pouze prostřednictvím veřejných jednání Ekonomické rady, do které Sněmovna a Hospodářská komora jmenují po deseti zástupcích.

Krajské rady

Krajská rada má takový počet poslanců, který odpovídá dvojnásobku volebních obvodů v kraji. Pro poslance Krajských rad platí přiměřeně stejné zásady jako pro poslance Sněmovny. Krajské rady vyhláší krajská referenda ke schvalování návrhů krajských rozpočtů a vyhlášek a v dalších případech, kdy je to potřebné.

Rady obcí

Rady obcí jsou voleny v obecních volbách. Pro poslance Rad obcí platí přiměřeně stejné zásady jako pro poslance Krajských rad. Rady vyhláší referenda ke schvalování návrhů obecních rozpočtů a vyhlášek a v dalších případech, kdy je to potřebné.

Obchodní komora

Obchodní komora má jedno sto poslanců. Poslanci jsou voleni ve volebních obvodech jednokolově a většinově. Hlasují ty ekonomické subjekty jejichž roční obrat podle účetnictví překročí jeden milion korun českých. Volební subjekt disponuje primárně jedním hlasem. Další hlasy se subjektu přidělují na základě jeho průměrného zisku deklarovaného v účetnictví v posledních třech letech před volbami. Za zisk přesahující pět set tisíc korun českých dostává subjekt jeden hlas. Pokud zisk přesáhne 5 mil. Kč, dostane subjekt další hlas. Přesáhne-li 50 mil. Kč, dostane další hlas. Přesáhne-li 500 mil. Kč dostane další hlas. Subjekt může tedy disponovat až pěti hlasy.

Poslanci Hospodářské komory jsou voleni na období čtyř let. Poslanec je odvolatelný voliči svého volebního obvodu, pokud v hlasování k tomu určeném se pro odvolání vysloví větší počet voličů než jakým byl zvolen. Pro účel odvolání se použije výpočtu hlasů, který byl proveden pro volbu.

Moc výkonná

Prezident republiky

Prezident republiky je volen jednou za pět let hlasováním občanů. Zastupuje republiku navenek a řídí svěřená ministerstva, vybírá a jmenuje jejich ministry. Jmenuje soudce obecných soudů a spolu s předsedou Sněmovny soudce Ústavního soudu. Spolupodpisuje s předsedou Sněmovny mezinárodní smlouvy. Jmenuje guvernéry Národní banky a profesory vysokých škol.

Prezident republiky může být odvolán lidovým hlasováním, pokud o takovém hlasování rozhodne Sněmovna. Prezident má po dobu výkonu funkce přestupkovou imunitu a imunitu ve věcech podléhajících obchodnímu právu i ve věcech trestních.

Ministerstva řízená prezidentem

Prezidentu podléhá Ministerstvo spravedlnosti, které řídí Státní zastupitelství a Vězeňskou službu a po organizační stránce též obecné soudy. Prezidentu dále podléhá Ministerstvo bezpečnosti, které zahrnuje policii, záchranný sbor a armádu.

Vláda a její ministerstva

Ministerstva vlády strategicky řídí devítičlenná představenstva, která jsou volena Sněmovnou z řad jejích členů. Každý poslanec může být členem nanejvýš dvou ministerských představenstev. Strategie ministerstva na dané volební období je vytvořena nejdéle do jednoho měsíce od volby představenstva. To může v průběhu volebního období strategii měnit. Jak strategie, tak její změny musí být v písemné formě a neodkladně zveřejněné.

Představenstvo ministerstva vybírá ministra, kterého na jeho návrh jmenuje předseda Sněmovny. Ministr je výkonným manažerem s odborným vzděláním a státním zaměstnancem s hmotnou zodpovědností. Představenstvo může ministra odvolat s tříměsíční výpovědní lhůtou. Ministr, jeho náměstci a ředitelé odborů, které ministr jmenuje, řídí operativně chod ministerstva tak aby byla naplněna strategie představenstva. Ve výjimečných případech může být ministr postaven na dobu nejdéle tří týdnů mimo službu. V době kdy je mimo službu řídí ministerstvo předseda představenstva. Sněmovna zřizuje poradní výbory pro bezpečnost a spravedlnost, které monitorují chod ministerstev řízených prezidentem. Prezident je povinen (na vyzvání) účastnit se jednání těchto výborů.

Předseda vlády je volen Kolegiem, ve kterém jsou zastoupeni předsedové ministerských představenstev a ministři. Předseda vlády je výkonným manažerem a státním zaměstnancem s hmotnou zodpovědností. Odpovídá za koordinaci aktivit ministerstev, řízení útvaru vlády a legislativní přípravu zákonů. V rámci svých aktivit může jednat se zástupci ministerských představenstev a presidentem Obchodní komory.

Předseda vlády reprezentuje republiku při mezinárodních jednáních a zastupuje republiku v Evropské unii a v dalších mezinárodních organizacích. Kontrasignuje vybraná prezidentova rozhodnutí

Moc soudní a kontrolní

Ústavní soud

Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti. Ústavní soud se skládá z 15 soudců, kteří jsou jmenováni na dobu deseti let. Soudce Ústavního soudu jmenuje prezident republiky se souhlasem Sněmovny. Soudce Ústavního soudu nelze trestně stíhat bez souhlasu Sněmovny. Ústavní soud rozhoduje o zrušení zákonů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s Ústavou, o zrušení jiných právních předpisů nebo jejich jednotlivých ustanovení, jsou-li v rozporu s Ústavou nebo zákonem. Ústavní soud dále rozhoduje o souladu mezinárodních smluv s Ústavou.

Všeobecné soudy

Soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům. Jen soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy. Soustavu soudů tvoří Nejvyšší soud, krajské a okresní soudy. Nejvyšší soud je vrcholným soudním orgánem ve věcech patřících do pravomoci soudů s výjimkou záležitostí, o nichž rozhoduje Ústavní soud.

Soudce je jmenován do funkce prezidentem republiky bez časového omezení. Dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu. Všichni účastníci řízení mají před soudem rovná práva.

Obchodní soudy

Obchodní soudy zřizuje Obchodní komora jako součást samosprávného aparátu podnikatelské struktury. Jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu právům podnikatelských subjektů. Projednávají pouze případy, kdy jak stranou žalovanou, tak žalující je podnikatelský subjekt. Soustavu obchodních soudů tvoří krajské soudy.

Soudci obchodních soudů mající potřebné právnické vzdělání jsou jmenováni do funkce prezidentem Obchodní komory na dobu pěti let. Obchodní soudy vedou rejstřík podnikatelských subjektů.

Senát

Senát má 50 členů. Členové Senátu se vybírají losováním každé dva měsíce (25 senátorů) a jejich funkční období je čtyřměsíční. Úkolem Senátu je posuzovat, které zákony mají být překládány k referendu. Senát také posuzuje, zda jsou správně formulovány otázky, které budou v referendu občanům předkládány. V této souvislosti má Senát právo formálně upravovat jednotlivé návrhy zákonů, aniž tím mění jejich smysl.

Úkolem Senátu je kontrolovat dodržování demokratických pravidel a zákonnosti ve státních a samosprávných strukturách. V tom spolupracuje s Nezávislým kontrolním úřadem a využívá jeho profesionální aparát. NKÚ vykonává příslušná šetření a předkládá jejich výsledky Senátu. Senát rozhoduje o potrestání viníků ve správním řízení nebo jejich předání orgánům činným v trestním řízení.

Nejvyšší kontrolní úřad

Nejvyšší kontrolní úřad je nezávislý orgán. Prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu jmenuje prezident republiky na návrh Sněmovny. NKÚ vykonává kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu. Sleduje zákonnost počínání zaměstnanců státní správy a územních samospráv na všech úrovních. Sleduje hospodaření a zákonnost v podnikatelských subjektech s majoritní veřejnou (státu nebo samospráv) účastí. Pozornost věnuje šetření v případech podezření z korupčního jednání. Pro plnění svých úkolů zřizuje NKÚ operativní vyšetřovací útvar. Výsledky šetření předává NKÚ Senátu.